

SGF-nieuwsbrief

Winter 2025

Van de voorzitter

Beste Collegae,

Zaterdag 22 november j.l. hadden wij, met een aantal vrijwilligers, een zeer informatieve stadswandeling door Leiden o.l.v. Rob Karstens. Rob had vele historische plaatsen en personen opgenomen in de route. Toen wij langs het

LUMC kwamen stond daar het beeld van Hippocrates.

Collega Huub Vossen heeft Hippocrates (ca 460-370 v. Chr.) in het tijdschrift *Physios* beschreven als de mondiale grondlegger van de moderne geneeskunde en natuurgeneeskunde, maar was feitelijk een holistische fysiotherapeut 'avant la lettre' gezien zijn opvattingen over de relatie tussen lichaam en geest. Hippocrates en zijn leerlingen zouden al tractie en manipulaties aan de wervelkolom hebben toegepast, evenals de Romeinse arts Galenus (130-200 na Chr.), de Arabische arts Avicenna (980-1037 na Chr.) en de chirurgijnen in de middeleeuwen. In het eerste maandschrift van het genootschap uit 1891

No. 1., wordt beschreven dat er onderscheid dient te worden gemaakt tussen actieve, gedupliceerde en passieve bewegingen. De passieve bewegingen verdeelt men weer in bewegingen en manipulatiën. Daarbij wordt aangegeven dat de manipulatiën veel studie vereisen, veel ervaring en een fijn gevoel en dexteriteit. Dexteriteit is niet alleen een kwestie van technische vaardigheid; het omvat ook een dieper begrip van hoe de hersenen en het lichaam samenwerken om precieze bewegingen te coördineren. Het proces begint in de hersenen, waar een taak wordt gepland en gestructureerd. Vervolgens worden signalen naar de spieren gestuurd, waarbij fijne motoriek en sensomotorische coördinatie cruciaal zijn voor het succesvol uitvoeren van de taak. Deze samenwerking tussen neurologische systemen en motorische functies is essentieel voor het bereiken van hoge niveaus van dexteriteit. Om mensen met beperkingen optimaal te kunnen begeleiden naar een hoge kwaliteit van leven gebruiken wij onze

persoonlijke dexteriteit, die wij opbouwen door kennis, vaardigheid, training en ervaring. We zijn dus vanaf Hippocrates al meer dan 2000 jaar bezig met het verbeteren van onze persoonlijke dexteriteit.
Het bestuur van SGF wenst u allen prettige feestdagen en alle goeds voor 2026.
Han Kingma

Van de bestuurstafel

Wie komt ons bestuur SGF versterken?

Heeft u interesse in deze functie en wilt u meer informatie, zie dan bijgaande vacature ([Klik hier](#)) of stuur een mail naar sgf@tmgn.nl

In memoriam Hans Patist

In zijn woonplaats de Bilt is collega Hans Patist woensdag 5 november j.l. op 85 jarige leeftijd overleden. Hans is een geboren en getogen Biltenaar en werd al op jonge leeftijd, door een ervaring in het Academisch Ziekenhuis te Utrecht, aangetrokken tot het vakgebied van de Heilgymnastiek en Massage. In 1964 is Hans, in zijn

woonplaats, een praktijk gestart en nog voor de opening van zijn praktijk werd hij door de directeur van de Utrechtse opleiding Heilgymnastiek en Massage, drs. R. Strikwerda, gebeld. Strikwerda, sportarts/ chirurg en fysiotherapeut, had in 1963 de Utrechtse opleiding tot Heilgymnastiek en Massage overgenomen van zijn collega Zandboer en vroeg Hans om de vacature docent massagetherapie op de opleiding in te vullen. Zo werd Hans vrijwel direct na zijn afstuderen docent aan de opleiding die hij net had afgerond. Dit betekende dat er bij hem opnieuw aandacht moest zijn voor het verder verdiepen van de vakkennis en opdoen van aanvullende massage en docent vaardigheden. Hiervoor werd het netwerk van Strikwerda gebruikt en Hans kon aanvullende kennis en vaardigheden opdoen bij de collegae uit het Diaconessenhuis en het Academisch Ziekenhuis te Utrecht. De sportmasseur van DOS, de Utrechtse voetbalclub, bracht hem daarnaast de “niet zachtzinnige” kant van de massage behandeling bij. Zijn behoefte aan meer structuur in het onderwijs van de opleiding, zijn aandacht voor verklaringsmodellen en wetenschappelijke onderbouwing brachten hem naar Nijmegen waar een Colloquium Fysiotherapie werd georganiseerd door vakdocenten en fundamenteel wetenschappers. Naast de fysioloog Bernards werden de lessen onder andere *verzorgd door collegae Rob Oostendorp, Coen van Straalen, Henk van Zutphen en Gerard Worm*. Toonaangevende collegae die meer onderlinge afstemming wilde in het onderwijs aan de opleidingen fysiotherapie. De aangeboden leerstof hielp hem het onderwijs in Utrecht verder gestalte te geven en om daarna te komen tot meer landelijke afstemming. Met veel visie en inzicht werden de lessen opgebouwd. Met duidelijke en soms “harde” hand werden de aankomende collegae klaargestoomd voor het vak. Door de gedreven wijze van lesgeven en de eisen die hij stelde, werd de opleiding Strikwerda al snel de best scorende opleiding. Voor velen van ons is Hans een markant persoon die een buitengewone bijdrage heeft geleverd aan de ontwikkeling van de fysiotherapie. Hij was voor velen van ons een groot inspirator. Als docent op de opleiding fysiotherapie in Utrecht, nu de Hogeschool Utrecht, heeft hij jarenlang studenten

onderwezen in met name de Massage Therapie. Als massage docent was hij een rolmodel voor de uitoefening van het vak. Hans was een bevlogen docent, respectvol en had een groot gevoel voor wat er door de massage in het weefsel gebeurde en hoe de patiënt daarop reageerde. Hij benadrukte dat massage gelijk is aan tasten, voelen en raken. Hans had zelf een “therapeutische aanraking” en had snel door of de student en of collega het letterlijk in de vingers had. Contact maken, het waarnemen, bevragen, voelen en uiteindelijk de keuze en de opbouw van de technieken gaven hem binnen enkele minuten deze duidelijkheid. Hans had moeite met de opkomst van de apparatuur, fysische agentia, omdat dit tezamen met de onderwijskundige ontwikkeling (Hogescholen, curriculumaanpassingen) ervoor zorgde dat het aantal contacturen van zijn vak afnam ten koste van andere aandachtsgebieden. Hans vond het onderwijs in de massage vakken essentieel voor een lijfelijk vak als de fysiotherapeut, waarin contact maken, aanraken, voelen en communicatie van belang zijn. In de directie van de opleiding Fysiotherapie streefde hij naar het volledige behoud van de kernvakken massage, oefentherapie en fysische therapie i.e.z. Zorg voor een “gevulde gereedschapskist”, waardoor de fysiotherapeut een ruime keuze heeft aan prikkels die kunnen worden ingezet. Natuurlijk rekening houdend met de kennis die de wetenschappelijk literatuur biedt. Daarbij vond hij het van belang dat de student het vak beheerst, voordat hij of zij in een vervolgfase transdisciplinair, in samenwerkingsverbanden, een inbreng heeft. Hans had een uitgebreid netwerk ook binnen de Universiteit en dat hielp bij het ontwikkelen van de samenwerking tussen Hogeschool en Universiteit, tussen het stagewerkveld en de opleiding fysiotherapie en bij het ontwikkelen van het Masterhuis van de Hogeschool tbv de diverse masterprogramma’s. Om gezondheidsredenen moest Hans uiteindelijk vroegtijdig zijn werkzaamheden stoppen. Hij keek met trots terug op de enorme onderwijskundige en vakinhoudelijke ontwikkeling, de richtlijnen van het KNGF en de ontwikkelde specifieke masterprogramma’s. Wel benadrukte hij met regelmaat te bewaken dat het niet alleen om de theorie gaat, maar het praktisch handelen veel aandacht behoeft in zowel het bachelor als master traject. Als student werd ik o.a. door Hans Patist (massage), Ton Brouwer (oefentherapie) en Teun Andeweg (fysische therapie i.e.z.) klaargestoomd voor het vak. Deze periode en zijn voorbeeld als rol-model zijn zeer bepalend geweest voor mijn professionele leven. Zijn liefde voor het vak, zijn gedrevenheid, zijn ijver om ontwikkelingen tot stand te brengen, zijn houding van doe-maar-gewoon, zijn inzet voor mensen en de onvoorwaardelijke steun voor de patiënt, al deze punten zijn een voorbeeld voor velen van ons. Betrokken bleef hij. Wij zijn hem daarvoor zeer dankbaar. Zijn vrouw Anke, kinderen, kleinkinderen, familie en vrienden wens ik veel sterkte met het dragen van dit verlies. Moge de bijzondere betekenis die hij heeft gehad bijdragen tot de acceptatie van het onomkeerbare.

“luister naar het fluisteren van je lichaam, zodat je niet hoeft te schreeuwen”
“vaardigheden ontwikkelen zich als een spier: hoe meer je ze gebruikt, hoe sterker ze worden”

Dr. Anton de Wijer

Een student van en later collega van Hans Patist op de opleiding fysiotherapie van ‘Dokter Strikwerda’, het huidige Instituut voor Bewegingsstudies HU

Activiteiten van de SGF

Witness Seminar 'Fysische therapie'

Verslag van de Witness Seminar Fysische Therapie gehouden op 23 juni 2025 op Urk, in het Trefpunt Medische Geschiedenis Nederland.

([Klik hier](#))

Herinneringen aan het sanatoriumleven

Een interview met een oud-TBC-patiënt Heliomare Sanatorium (1963–1965)

([Klik hier voor het interview](#))

([klik hier voor het verslag](#))

Bezoek aan het Erfgoedhuis Zusters van Liefde van Jezus & Maria in Gent.

Verslag van een bezoek aan het Erfgoedhuis Zusters van Liefde van Jezus & Maria in Gent voor een erfgoed waarderingsbijeenkomst. ([Klik hier](#))

Save the date: Pensionadodag 2026

'In beweging'

Datum: Vrijdag 29 mei 2026

Locatie: Eenhoorn Amersfoort
Barchman Wuytierslaan 2, 3818 LH Amersfoort

Collectiebeheer

Aanwinsten

Het overzicht van de aanwinsten vindt u op de website [Klik hier](#)

Extra

Verslag van de NVMG-najaarsvergadering, gehouden op 15 oktober 2025 te Deventer en gewijd aan het leven en werk van Albert Schweitzer bij gelegenheid van zijn 150e geboortedag. Van de bijeenkomst zijn alle lezingen als video beschikbaar, sommige met bijlage. [Klik hier](#)

Artikel van history.physio; 'Her story'.
[Klik hier](#)

Activiteiten op het Trefpunt Medische Geschiedenis Nederland

Lunchlezingen zijn korte presentaties (20-30 minuten) die in de regel worden gehouden in aansluiting op de gezamenlijke lunch met vrijwilligers, curatoren en gasten. De lunchlezingen zijn via een livestream te volgen. [Klik hier](#)

In de TMGN-folder vindt u alle bijzonderheden van onze Fysiotherapie-unit, gepresenteerd in samenhang met alle andere activiteiten in het Trefpunt. Download de SGF-editie van deze folder [Klik hier](#)

De Stichting Geschiedenis Fysiotherapie is geheel afhankelijk van ondersteuning. [Klik hier](#) voor de toelichting.

U bent altijd welkom op onze vrijwilligersdagen (<https://tmgn.nl/agenda>). Vrijwilligers die zelf werkzaam zijn geweest in de Gezondheidszorg geven u graag een rondleiding.

Alle verzoeken voor informatie, ook voor groepsbezoek en afwijkende data, gaarne via sgf@tmgn.nl.

Van de bezoekers vragen we een bijdrage in de kosten. Toegang en rondleiding door vrijwilliger (alleen op bezoekersdagen) € 5,00 p.p. (Incl. koffie/ thee/ fris en koek). Overige consumpties (koffie, thee of frisdrank) € 1,00 p/consumptie. U kunt zich opgeven voor deelname aan de lunch (kibbeling, broodjes, beleg, drankje) om 12.30 uur. Kosten € 7,50 p.p.

Verwacht u dat u met uw kennis en ervaring een bijdrage kan leveren aan de Stichting, of wilt u als vrijwilliger onze activiteiten ondersteunen, heeft u vragen of wilt u uw persoonlijke gegevens wijzigen, schroom dan niet om met ons contact op te nemen via de sgf@tmgn.nl. Laat uw collegae en vrienden ook weten dat wij geïnteresseerd zijn in aanvullingen op onze collectie, ontbrekende apparatuur en/of boeken voor onze bibliotheek, nemen wij graag in ontvangst.

Het Trefpunt is bereikbaar:

Per auto: afrit 13 van de A6, richting Urk, bedrijventerrein Zwolsche Hoek.

Per openbaar vervoer: via Station Lelystad Centrum, snelbus 345 met een aansluitende lokale bus (149) die stopt bij Halte Keteldiep, direct naar het Trefpunt.

Reistijd Lelystad-Urk: 40 minuten.

[Routekaart](#)

[Google Maps](#)

Via dit emailadres: sgf@tmgn.nl kunt u zich afmelden voor deze nieuwsbrief.